

CHẤM DỨT NGHÈO ĐÓI: PHỎNG VẤN JEFFREY SACHS

ONNESHYA ROYCHOUDHURI. **The end of poverty: an interview with Jeffrey Sachs**^(*).
http://www.motherjones.com/news/qa/2005/05/jeffrey_sachs.html

KHÁNH VÂN
dịch

Nhằm hỗ trợ các nước trong việc đạt được các Mục tiêu Phát triển Thiên niên kỷ (MDGs) vào năm 2015, Liên Hợp Quốc đã tổ chức một nhóm hơn 250 chuyên gia về phát triển xây dựng những chiến lược khả thi, mang lại tốc độ phát triển nhanh chóng. Và vào cuối tháng 1/2005 nhóm nghiên cứu đã đưa ra bản báo cáo cuối cùng với tiêu đề *Đầu tư để phát triển: Một kế hoạch thực tế nhằm đạt được MDGs* (“Mười khuyến nghị then chốt” được rút ra từ báo cáo này sẽ được nêu ở phần cuối bài - ND).

Đứng đầu nhóm nghiên cứu này là Jeffrey D. Sachs, một nhà kinh tế học. Ông đã được biết tới như một chuyên gia tư vấn cho chính phủ các nước thuộc châu Á và Mỹ Latin trong chiến lược cải cách kinh tế, được khâm phục như một nhà kinh tế có khả năng làm thay đổi toàn diện nền kinh tế đang khủng hoảng. Cũng trong năm 2005, Jeffrey D. Sachs xuất bản một cuốn sách với tên gọi *Chấm dứt nghèo đói*. Cuốn sách nêu rõ những chiến lược nhằm xóa bỏ nghèo đói vào năm 2025. Nhưng thái độ lạc quan của ông trong cuốn sách này đã khiến cho một số người hoài nghi. Tại sao

trong nhiều thập kỷ qua những nghiên cứu của kinh tế học phát triển lại không đưa ra được những giải pháp xóa bỏ được nghèo đói? Điều gì làm cho các đề xuất của ông đặc biệt đến thế? Mục tiêu xóa nghèo đói có thể đạt được trong giai đoạn hiện nay hay không?

Phóng viên của tạp chí *Mother Jones* (M.J.) đã có cuộc phỏng vấn với Jeffrey D. Sachs (J.S.) về vấn đề trên. Thông tin KHXH trân trọng giới thiệu với bạn đọc nội dung cuộc phỏng vấn đó.

M.J.: *Điều gì làm cho kế hoạch xóa nghèo đói của ông khác với những nỗ lực phát triển đã được cố gắng thực hiện trong những năm 50 và 60? Tại sao đã qua 5 thập kỷ mà những nỗ lực đó vẫn chưa có được sự thành công?*

J.S.: Tôi nghĩ rằng đó là do vẫn còn thiếu những nỗ lực thích đáng, bao hàm nhiều thứ trong đó. Để có được sự phát triển thực sự thì những nước giàu cần giúp

^{*}, GS. Kinh tế học, Viện trưởng Viện Nghiên cứu Trái đất (Đại học Columbia).

đỡ những nước nghèo bằng những khoản đầu tư cơ bản có tính thực tế - đây là điều kiện rất quan trọng. Trước kia khi anh nhìn những chiến lược phát triển thành công ở khắp nơi, anh nhận ra được phần lớn trong số đó giải quyết như thế nào, có nhiều vấn đề lớn có thể đã được tiến hành. Nhưng trong nhiều thập kỷ qua chúng ta đã không cố gắng thực hiện những điều cơ bản đó. Ví dụ như thảm kịch của bệnh sốt rét đã bị lơ là trong nhiều thập kỷ. Căn bệnh này đang giết chết khoảng 3 triệu người/năm. Nó cũng có thể được khống chế một cách nhanh chóng và dễ dàng nếu chúng ta nỗ lực tham gia. Đã rất khó khăn cho tôi khi cố tìm hiểu tại sao chúng ta lại không cố gắng thực hiện.

M.J.: Ông có ý kiến gì đối với những chỉ trích của những người đang tức giận cho rằng thật lãng phí khi đổ nhiều tiền bạc vào một hệ thống phát triển mà đến nay số tiền đó vẫn chưa phát huy được hiệu quả?

J.S. : Chúng ta phải sáng suốt trong bất kỳ công việc nào mà chúng ta đang làm. Nói rộng hơn, tôi đã bị thuyết phục bởi những tiến triển kinh tế đang diễn ra. Những cuộc tranh cãi chủ yếu là về bản Báo cáo Dự án Thiên niên kỷ và về cuốn sách của tôi. Các nội dung trong đó đề cập tới bất kỳ địa phương nào trên hành tinh này, với những trường hợp hết sức đa dạng: sự cô lập về địa lý, gánh nặng về dịch bệnh, khí hậu hay xói mòn đất... những quốc gia đó không phải mới bắt đầu trải qua tình trạng này. Vì vậy, họ cần được giúp đỡ ngay từ bây giờ cho dù chỉ là trồng thêm cây lương thực, hoặc chiến đấu chống bệnh sốt rét, hoặc tránh những trận hạn hán triền miên. Sau đó, khi họ đã ổn định hơn, họ có thể tự mình vững bước tiếp như những quốc gia khác trên thế giới.

M.J.: Ông có cho rằng những nỗ lực trước đây, để chỉ đạt được mức phát triển

thấp nhất như ở các quốc gia kém phát triển, đã không có đủ tính thực tế?

J.S.: Một phần trong số những nước đó thuộc những vùng không được biết tới, hay bị làm ngơ một cách cố ý và mang tính chính trị, không thu hút được những hãng kinh doanh lớn, những thị trường quốc tế và các hoạt động thương mại. Chúng ta chỉ hướng sự quan tâm vào quốc gia đó khi truyền hình đưa tin về tình trạng khủng hoảng trầm trọng của họ - đang chịu sự khô hạn nghiêm trọng hoặc chiến tranh tràn lan. Nó cho thấy rằng các quốc gia đang bị hao mòn đến kiệt quệ và có xu hướng đi tới sự sụp đổ. Đã có nhiều trường hợp như vậy được nêu trong báo cáo của chúng tôi, ví dụ như Senegal, Ghanal, Tanzania, Malawi hay Ethiopia và nhiều quốc gia khác khi gặp phải những thảm họa, và thậm chí có những quốc gia vẫn đang chìm sâu trong tình trạng đó. Một trong những vấn đề chung của các quốc gia này là sự nghèo đói cùng cực. Nhưng những vấn đề đó có khả năng được giải quyết trên diện rộng.

M.J.: Nếu không có nỗ lực thực sự nào để thu hút sự chú ý toàn cầu đối với những vùng nghèo khổ cùng cực trên thế giới thì liệu nguồn tài chính viện trợ có tới được những nơi như vậy không?

J.S.: Thế giới đã lãng tránh khi nhìn vào những kết quả phát triển trong giai đoạn khủng hoảng hậu 11/9. Trong suốt cuộc chiến tranh ở Iraq có những vùng trong cộng đồng thế giới phải chịu nhiều đau thương, cay đắng và giải pháp cần được tập trung vào là những vấn đề về nghèo đói cùng cực, bệnh sốt rét, hạn hán hay nạn đói triền miên ở châu Phi -những vấn đề không phải lúc nào cũng được đặt lên hàng đầu trong thảo luận quốc tế.

Nhưng tôi nghĩ rằng, trận sóng thần vào cuối tháng 12 ở Ấn Độ Dương -những hình ảnh về phạm vi tàn phá của nó mà tất cả chúng ta đã nhìn thấy trên truyền

hình, đã đưa cuộc thảo luận tiếp cận tới hoàn cảnh của những người nghèo trên thế giới. Nhờ đó đến nay đã thấy vài tín hiệu lạc quan. Ông Tony Blair đã thúc đẩy Ủy ban châu Phi đưa ra một bản báo cáo với nội dung tập trung vào những người nghèo nhất ở châu Phi trong tháng 3/2005. Báo cáo này được LHQ thông qua vào tháng 9/2005. Theo đánh giá của cộng đồng thế giới thì đây là báo cáo được nhiều nhà lãnh đạo trên thế giới ủng hộ. Và tôi đang thực hiện chuyến đi vòng quanh thế giới để thảo luận về những vấn đề liên quan tới bản báo cáo đó.

M.J.: Tôi được biết, một nhà khoa học và là cựu nhân viên của WB, ông William Easterly đã đưa ra sự chỉ trích về những đề xuất của ông và một vài từ được ông ta nhắc đến như “cải cách từng phần”, mà trong đó những nỗ lực phát triển đã được thực hiện từng bước một với thành quả chẳng đáng kể. Ông phản ứng thế nào về ý kiến này?

J.S.: Về cơ bản, tôi không cho rằng chúng ta được chọn giữa việc giúp đỡ một cô gái trẻ khoẻ mạnh, có khả năng miễn dịch cao với việc cứu sống bố mẹ cô ta đang điều trị AIDS; được chọn giữa việc cô ấy có được bữa ăn ở trường với việc hỗ trợ bố mẹ cô ta - những người nông dân, có đủ lương thực để nuôi sống gia đình họ và có thu nhập tốt. Những điều đó thúc ép tôi cần làm chút gì đó và trên thực tế có thể thực hiện ngay lập tức.

Tôi làm điều tương tự như vậy cho những người nông dân, giúp họ có thể trồng lương thực, có đất trồng tốt, ánh sáng, lượng mưa và sức nóng vừa đủ. Có nhiều người trong một ngôi làng nghèo khó như vậy. Nếu họ ở trong một ngôi làng nghèo khó có một bệnh xá nhưng lại không có nước sạch, hoặc nếu có nước sạch để uống và bệnh xá nhưng lại không có màn để chống muỗi truyền bệnh sốt rét, thì lúc đó họ chỉ có một nhu cầu là có được

chất lượng sống cơ bản. Tôi nghĩ rằng William Easterly không hiểu mục đích của tôi là gì. Tôi không đề xuất một kế hoạch toàn cầu đơn lẻ, mà do LHQ yêu cầu thực hiện. Ngược lại, trên thực tế tôi đang đề xuất cách thức để chúng ta giúp những người dân tự cứu mình. Điều này được thực hiện nhằm tránh việc những người dân lũ lượt đổ xô đến các thành phố để xây dựng nhà cửa và trường học. Đây là những gì mà người dân trong chính những cộng đồng của họ có thể làm nếu chúng ta đưa cho họ phương sách để giải quyết thực tế.

M.J.: Easterly cũng cho rằng, nếu ông thực hiện các chiến lược khác đi vào lúc này, nó sẽ rất khó để khoanh vùng và hiểu được những chiến lược nào là hiệu quả và chiến lược nào thì không. Ông có thể cho ý kiến về vấn đề này?

J.S.: Tôi đã làm việc cùng 250 đồng nghiệp để đưa ra được bản Báo cáo Phát triển Thiên niên kỷ. Mỗi người là một chuyên gia trong một lĩnh vực cụ thể. Những nhà khoa học về đất trồng thì thực sự biết rõ cách thức để cải thiện nguồn dinh dưỡng cho đất và các bác sĩ thì biết rõ làm thế nào để cứu được bọn trẻ. Các chuyên gia về bệnh sốt rét thì thực sự biết cách tìm giữ bệnh và các nhà sinh vật học thuỷ sinh thì biết rõ làm cách nào để bảo đảm nguồn nước sạch cho cộng đồng. Ai đó sẽ không phải xem xét xem liệu có tốt hay không khi sản xuất nhiều lương thực hơn, hay nhiều màn chống trùng sốt rét, hoặc nhiều bác sĩ hoặc nhiều giáo viên hơn, mà những điều đó đã được công nghệ chứng minh. Nếu chúng ta đưa ra một điều gì mới, cái đó có thể rất khác biệt, nhưng những cái chúng ta có không phải là phương cách- cái dựa trên những khám phá mới. Đây là phương cách dựa trên sự ưu việt nhất của những công nghệ đã được chứng minh trước đó.

M.J.: Có vài sự chỉ trích hàm ý rằng, các MDGs có thể đưa ra những kết quả

không thực tế đối với các nước nghèo. Với những điều này, nếu các quốc gia đó lại thất bại trong thực hiện các mục tiêu của quốc gia mình thì tiếp theo sẽ là sự vỡ mộng của những người ủng hộ về mặt tài chính, từ đó có khiến họ giảm đi khoản tiền hiến tặng hay không?

J.S.: Trước tiên cần hiểu rằng các mục tiêu trong hầu hết các trường hợp được đưa ra là phù hợp với từng hoàn cảnh riêng của mỗi nước. Bởi vậy chúng ta sẽ giảm xuống 2/3 tỷ lệ tử vong ở trẻ em, 3/4 tỷ lệ tử vong ở phụ nữ trong khi sinh. Chúng tôi không hướng tới tiêu chuẩn tuyệt đối giống nhau cho tất cả các quốc gia. Tôi nghĩ rằng có điều khác thực sự quan trọng ở đây cần hiểu rõ là, tôi đang làm việc cho LHQ từ ba năm qua về vấn đề này và đã họp bàn với các nhà lãnh đạo trên thế giới. Tôi đã phát hiện ra rằng, điều họ quan tâm là các mục tiêu phải đạt ở mức cao. Ngược lại hoàn toàn với những chỉ trích: các nước thực sự muốn thực hiện các mục tiêu đó của LHQ, họ muốn các mục tiêu này trở thành những động lực thúc đẩy phát triển đất nước và họ muốn được giúp đỡ về tài chính. Họ muốn là các đối tác phát triển trong thế giới đã phát triển, được giúp đỡ/hậu thuẫn trên cơ sở những cam kết. Một lần nữa, tất cả những điều này đã tạo sức ép đối với các quốc gia giàu khi cần đạt được 0,7% Tổng sản lượng quốc gia (GNP) cho viện trợ phát triển. Đây không phải là mục tiêu mà tôi đưa ra, hay LHQ đưa ra, mà mục tiêu này đã được cộng đồng thế giới đặt ra 35 năm trước và mục tiêu đó lại được đặt ra trong sự nhất trí Monterrey^(*) năm 2002, và nước Mỹ cũng đã tham gia ký kết.

M.J.: *Vấn đề viện trợ cho các nước đang có rắc rối nghiêm trọng về tham*

những thì sao? Có nhiều sự tranh cãi rằng, khoản viện trợ lớn này sẽ là trụ cột cho chế độ nhà nước đó, thì liệu nghèo đói có thể được xoá bỏ trong khi các chính trị gia tham nhũng hay không?

J.S.: Theo kinh nghiệm của tôi thì tham nhũng có ở khắp mọi nơi: ở nước Mỹ, ở châu Âu, ở châu Á và châu Phi. Nó như một căn bệnh truyền nhiễm -anh có thể kiểm soát nó nhưng lại rất khó để loại bỏ. Và có một vài trường hợp nạn tham nhũng phổ biến tới mức trừ khi anh thực sự, thực sự sáng suốt và bắt kịp một vài mục tiêu mới một cách nhanh chóng như được nêu trong báo cáo, chắc chắn anh sẽ đối mặt với một giai đoạn khó khăn trong khi hoàn thành các mục tiêu phát triển. Điều này tương ứng với trường hợp như Zimbabwe, nơi mà chính phủ hiện nay quản lý một cách tồi tệ, đeo bám lấy quyền lực. Hoặc ở một nước hoàn toàn không có sự minh bạch, hoặc nơi mà gia đình anh thực sự cần có một hệ thống trường học có hiệu quả, một hệ thống y tế tốt và thiếu thốn nhiều thứ khác nữa. Tôi không có bất kỳ giải pháp kỳ diệu nào cho những đòi hỏi đó.

Nhưng tôi lưu ý rằng thế giới đã quét sạch một cách thành công bệnh đậu mùa và không chỉ ở các nước đã đạt kết quả cao trong chỉ số quản lý, mà ở tất cả những nơi khác trên thế giới. Thành quả này là một nỗ lực có tính quốc tế được thực hiện bởi các chuyên gia trên cơ sở sử dụng công nghệ cao và một hệ thống máy móc rất tốn kém. Và đó là mô hình tổng hợp gợi mở cho các đề xuất viện trợ của chúng tôi. Chẳng có gì được thực hiện khi chỉ dựa trên niềm tin. Mọi việc nên được làm dựa trên nền tảng của sự cân nhắc và tính toán chính xác. Khi anh thực sự tập trung vào điều gì, anh sẽ tìm ra nhiều cách hay để thực hiện nhằm phục vụ công việc tốt hơn. Chúng tôi không chỉ gửi có tiền, mà, những phương tiện giám sát,... để đạt được các mục tiêu chỉ trên cơ sở định

^(*) Liên Hợp Quốc. Báo cáo tại Hội nghị quốc tế về nguồn tài chính dành cho phát triển. Monterrey, Mexico, 18-22 March 2002 (ND).

lượng. Có nhiều thủ pháp, nhiều cách để làm, cho dù chỉ một trong số đó là thiết thực cho công việc, một trong số đó đạt kết quả.

Nhưng điều gì xảy ra khi ai đó đã dính vào tham nhũng và họ không thử cố gắng giải quyết những công việc một cách thiết thực. Và giờ đây, chúng ta vẫn chưa giúp được để mọi nơi đều có được sự quản lý tốt nhất, những nơi mà chúng ta có khả năng tìm ra những giải pháp hữu hiệu và thực sự thực tế để xoay chuyển tình hình, tạo sự thành công trên toàn cầu.

Vấn đề cơ bản không phải là chê trách hay phê phán sự quản lý và tử vong, mà là có được cách để giúp chúng ta chống lại AIDS, TB^(*), sốt rét. Cái gì đã cướp đi sự sống của nhiều người đến thế? Tôi đã nhìn thấy bọn trẻ đang chết dần mỗi khi tôi đến thăm các bệnh xá, bệnh viện. Những cái chết đó hoàn toàn có thể ngăn chặn được.

M.J.: Ông đề xuất trong cuốn sách rằng chúng ta cần tiếp cận các nền kinh tế đang khủng hoảng như những bác sĩ tiếp cận với các bệnh nhân. ông gọi đó là “nền kinh tế lâm sàng” (clinical economics). Vậy chương trình giảng dạy mang tính khoa học nghiên cứu hiện nay nhằm xây dựng các nền kinh tế phát triển thông qua các nhà kinh tế học tương lai có cung cấp được một khung khổ đầy đủ để hướng dẫn người dân bảo đảm thực hiện được MDGs hay không?

J.S.: Điều này không thực hiện được. Tôi đã nhận ra rằng từ 10 hay 15 năm trước các sinh viên ở các khoa kinh tế chỉ viết luận văn về những quốc gia mà họ còn chưa từng đặt chân tới, bởi vậy những lời khuyên, giải pháp họ đưa ra chỉ dựa trên các dữ liệu có sẵn từ Nigeria, Kenya hay vài nơi khác, họ làm luận văn theo cách đó. Điều này giống như việc trở thành bác

sĩ mà chưa từng tiếp xúc với bệnh nhân. Chúng tôi không làm những nghiên cứu theo kiểu như vậy. Chúng tôi không đào tạo các sinh viên hiểu sự khác biệt giữa các quốc gia. Có vô số những tổng hợp thiếu tính liên kết đã được thực hiện trong suốt thời gian đó.

Tương tự như vậy, người dân không được hướng dẫn trên cơ sở những kinh nghiệm thực tiễn bằng cách thực hành trực tiếp. Đôi khi có người nói rằng “chúng tôi dạy những thứ mang tính học thuật, chúng tôi không dạy để sẵn sàng hành động trong thực tiễn”. Nhưng, nói một cách nghiêm túc, để thực hiện phát triển đúng đắn, bạn phải làm điều gì đó nhiều hơn, như thông qua các trường y, bệnh viện thực hành, nơi bạn có thể thực sự học tập qua những trường hợp cụ thể một cách thực sự và biết phân tích các trường hợp đó. Khi có điều gì tồi tệ xảy ra, bạn nghiên cứu vấn đề đó. Điều gì được gọi là “Những vòng tròn M&M” ở các bệnh viện - đó là vòng tròn bệnh tật hoành hành (M-morbidity) và tỷ lệ tử vong (M-mortality). Khi một bộ phận không làm việc, khi một bệnh nhân tử vong hoặc cảm thấy không khỏe, các bác sĩ sẽ cùng nhau trao đổi về trường hợp đó. Chúng tôi không làm điều này trong các khoa kinh tế chỉ mang tính học thuật, lý thuyết. Với tôi, sự không phù hợp trong tổ chức thực hiện của bất kỳ lĩnh vực nào cũng đem đến những thách thức tương ứng và tôi hy vọng rằng lĩnh vực được thực hiện sẽ trở nên giống như một khoa học khám chữa bệnh nhiều hơn.

M.J.: Trong cuốn sách của ông, ông thuật lại chi tiết một vài kinh nghiệm của mình ở các nước đang phát triển. Có đoạn ông viết: “Một hôm trong văn phòng ở Goni, chúng tôi đã vắt óc suy nghĩ và tìm ra giải pháp cho việc thành lập một quỹ xã hội khẩn cấp. Quỹ này sẽ chuyển thẳng tiền tới những cộng đồng nghèo nhất để giúp đỡ về tài chính cho việc xây dựng cơ sở hạ tầng địa phương như trạm nước,

(*) Bệnh lao phổi (ND)

phương tiện làm thủy lợi, hay nâng cấp đường xá. Tôi đã nhắc điện thoại và gọi cho WB. K. Marshall, giám đốc đại diện ở Bolivia của WB đã ngay lập tức đáp lại rằng: “Anh đúng đấy, hãy cùng thực hiện điều này”. Tại sao đại diện của WB tại Bolivia lại không đưa ra được ý tưởng này mà lại là ông?

J.S.: Đôi khi họ có ý tưởng, và đôi khi tôi cũng có ý tưởng. Tình huống này chỉ xảy ra trong hoàn cảnh như vậy thôi và ý tưởng đó là của tôi. Nhưng tôi thực sự cảm thấy rằng ở Washington hơn 25 năm trước, đặc biệt là ở kỷ nguyên được gọi là “Kỷ nguyên điều chỉnh cơ cấu”, đã không có nhiều giải pháp thực sự để giải quyết những vấn đề lúc đó. Không có sự quan tâm tới vấn đề tiết kiệm ngân sách dành cho người nghèo từ nhóm những nước giàu. Có nhiều điều thực sự đã xảy ra ở Washington như đã thấy trong một tiêu đề phụ “Giữ những người nghèo tránh xa những người đóng thuế cho chúng ta, nói với họ hãy giữ chặt thắt lưng, nói họ hãy tự giải quyết những phiền toái của mình, nói họ hãy tiếp tục trả những khoản nợ cho chúng ta”.

Theo đánh giá của tôi, giai đoạn đó thật không tốt và chẳng vui vẻ gì. Không còn nghi ngờ gì khi không có nhiều người sáng tạo, những người được chuẩn bị để làm được nhiều điều, bản thân họ cũng không nhận được sự khuyến khích để đưa ra nhiều sáng tạo. Tôi đã thực sự bị sốc và kinh ngạc khi biết rằng, vào cuối những năm 90, WB và những tổ chức viện trợ đã không bỏ một xu nào để giúp đỡ những người đang chết dần vì AIDS. Hiếm khi có những nước giàu nói rằng “Nhìn đây, chúng tôi vẫn chưa sẵn sàng cho việc tiêu tiền giúp người nghèo”. Thay vào đó bạn nhận được nhiều sự hoài nghi “Anh không thể làm việc này. Điều này là không thể. Rốt cuộc thì chúng tôi cũng đang làm tất cả những gì chúng ta có thể. Chúng tôi cố gắng làm mọi thứ. Hãy tiến từng bước một

cách từ từ. Hãy làm từng thứ một”. Tôi không tìm kiếm sự tranh cãi đó. Tôi cho rằng những điều họ nói đều xuất phát từ suy nghĩ khi nhìn vào đội ngũ các chuyên viên ở các công sở bởi vì những người này cũng nghèo. Họ không có gì cả bởi vì rốt cuộc nước Mỹ cũng như các quốc gia giàu có trên thế giới không cho họ những phương sách để thúc đẩy họ có suy nghĩ tích cực hơn. Một trong số những lý do trả lời cho câu hỏi tại sao là bởi vì người dân Mỹ nghĩ rằng chúng tôi đang làm mọi điều chúng tôi có thể làm và, nói một cách thẳng thắn là, bởi vì họ đã cho rằng chúng tôi chẳng làm được gì nhiều.

M.J.: Ông có nghĩ rằng nước Mỹ sẽ dành 0,7% GNP cho viện trợ phát triển hay không?

J.S.: Tôi không nghĩ rằng bất kỳ nhà chính trị cấp tiến nào cũng tin tưởng chúng tôi sẽ làm tốt điều đó. Dù đây không phải là lối suy nghĩ phổ biến. Mọi việc sẽ thực hiện được khi công chúng bày tỏ được với các chính khách rằng: “Được chúng tôi muốn làm điều đó, chúng tôi muốn làm cùng trên cơ sở những gì chúng tôi nói, điều này tốt cho chúng ta và tốt cho thế giới”.

Tôi đã nhận thấy trong các buổi nói chuyện, thảo luận về Dự án Thiên niên kỷ, mọi người đã hết sức ngạc nhiên khi phát hiện ra những gì mà chính phủ nước họ đang làm và không làm trong khi giao lưu với khán giả, qua e-mail; nhóm thảo luận. Trong những cuộc đó, công chúng có xu hướng đánh giá quá cao những nỗ lực hỗ trợ của Mỹ, thông thường cứ một cuộc họp có khoảng 20 đến 30 người dân nghĩ rằng nước Mỹ chi ra một vài phần trăm thu nhập thường niên của mình và một vài phần trăm thậm chí 1/4 ngân sách cho viện trợ nước ngoài và họ đã bị sốc khi phát hiện ra rằng trên khắp châu Phi, một dạng đầu tư mang tính thực tế rằng, tôi đang nói tới khoảng 1 xu tương ứng với 100 USD trong GNP của chúng ta. Họ đã

không thể tin vào điều đó, nhưng đó là tình huống không may. Khi họ phát hiện ra điều này họ cũng nhận ra rằng chúng ta đang tiêu tốn 500 tỉ USD cho quân đội và chỉ khoảng 1 đến 2 tỉ USD cho đầu tư ở châu Phi. Họ đã tỏ ra lo lắng và tôi cho rằng do họ cảm thấy điều này không phải là lựa chọn tốt nhất cho nước Mỹ.

M.J.: Ông nghĩ gì về 2 đề xuất chiến lược gần đây - Tài khoản thách thức Thiên niên kỷ (MCA) của Tổng thống Bush và Quỹ tài chính quốc tế (IFF) của Thủ tướng Anh Tony Blair và Gordon Brown, như những cách thức để tăng cường sự tăng trưởng trên toàn cầu?

J.S.: Cả hai đều là những giải pháp hay. MCA có nhiệm vụ phân bổ 1,7 tỉ USD trong năm thứ nhất, 3,3 tỉ USD được phân bổ trong năm thứ hai, 5 tỉ USD trong năm thứ ba. Nhưng đến nay, họ đã bỏ lỡ tất cả các mục tiêu của mình. Trong ba năm, MCA chỉ phân bổ được khoảng 100 triệu USD cho mỗi dự án. MCA vẫn chưa tham gia một cách thực sự.

Ý tưởng của ông Brown cũng rất tuyệt. Thật không may nước Mỹ về cơ bản lại nói không thể tham gia vào đó. Tôi nghĩ rằng các quốc gia châu Âu sẽ đảm trách tốt IFF, mà không cần sự ủng hộ của Mỹ. Nhưng IFF là một định hướng rất tốt. ý tưởng mà Anh và 6 quốc gia châu Âu đã công bố với một lịch trình để đạt đến mục tiêu là dành 0,7% GNP của họ cho phát triển vào năm 2015. Bởi vậy những gì mà IFF sẽ làm trên thực tế giúp những nước nghèo vay được tiền nhằm chống lại xu hướng đang gia tăng, và kết quả là họ có thể sử dụng được một phần tiền.

Điều mà Cộng đồng châu Phi, Báo cáo phát triển Thiên niên kỷ, WB và IMF nhận thấy là, ngay từ bây giờ các quốc gia nghèo có thể thường xuyên nhận được khoản tiền lớn mỗi lúc một tăng và sử dụng nó một cách hợp lý. WB và IMF gần đây đã công bố một bản báo cáo có tên gọi

là Báo cáo hành động toàn cầu, trong đó đề cập rằng viện trợ nên được tăng lên gấp đôi. Mọi người ai cũng biết rằng tiền có thể được sử dụng một cách hiệu quả là tiền được cấp để phá vỡ chiếc bẫy nghèo đói và cứu vớt những số phận con người.

Mười khuyến nghị then chốt

Thứ nhất, Chính phủ các nước đang phát triển cần lựa chọn các chiến lược phát triển chính xác và đủ tầm để đạt được MDGs vào năm 2015. Chúng ta nên gọi chúng là các chiến lược giảm nghèo dựa trên MDGs. Để đạt được MDGs vào 2015, chúng tôi đề xuất rằng tất cả các nước cùng thực hiện các chiến lược này cho tới năm 2015. ở đâu có các bản hướng dẫn thực hiện chiến lược giảm nghèo thì ở đó nên được thực hiện trong sự liên kết với MDGs.

Thứ hai, Các chiến lược giảm nghèo dựa trên MDGs cần giữ vững được tỉ lệ các nguồn đầu tư cho lĩnh vực công, xây dựng cơ bản, huy động các nguồn nội lực và sự hỗ trợ chính thức. Đồng thời, các chiến lược này cũng nên đưa ra một khung nhằm tăng cường quản lý, nâng cao quyền con người, gắn kết xã hội dân sự, thúc đẩy khu vực tư nhân. Các chiến lược giảm nghèo dựa trên MDGs cần tập trung vào:

Các cam kết về đầu tư và đầu tư thiết yếu nhằm đạt được MDGs vào 2015; Làm rõ các nguồn đầu tư, chính sách và ngân sách một cách chi tiết trong khoảng 3-5 năm tới; Tập trung vào hiệu quả sản xuất của vùng nông thôn, hiệu quả sản xuất của đô thị, chăm sóc y tế, giáo dục, bình đẳng giới, nước sạch và các hệ thống vệ sinh, sự bền vững của môi trường, khoa học, công nghệ và đổi mới; Tập trung chăm sóc sức khoẻ người phụ nữ (bao gồm cả việc tái sinh sản), kết quả giáo dục, tiếp cận các cơ hội về kinh tế, chính trị, quyền đối với tài sản, tự do và bạo lực; Thúc đẩy cơ chế chính phủ minh bạch và phân cấp quyền lực giữa các cấp; Có các chiến lược

mở rộng như đào tạo và duy trì công nhân có kỹ thuật; Thu hút các tổ chức xã hội dân sự vào việc thực hiện, phân bổ và cung cấp các nguồn lực trong việc kiểm tra, đánh giá; Phác thảo cơ bản chiến lược thúc đẩy khu vực tư nhân và chiến lược tiếp theo trong tạo thu nhập cho người nghèo; Tạo sự phù hợp đối với các yêu cầu đặc biệt của các vùng bị chiếm đóng, đảo nhỏ đang phát triển, các nước chậm phát triển và các tiểu vương quốc; Huy động các nguồn nội lực thông qua việc tăng 4% GDP vào năm 2015; Dự tính sự cần thiết cho nguồn viện trợ phát triển chính thức. Vạch ra “chiến lược giải thoát” để chấm dứt sự lệ thuộc vào viện trợ, thích ứng với tình huống mới của quốc gia.

Thứ ba, Chính phủ các nước đang phát triển nên bắt tay và thực hiện các chiến lược giảm nghèo dựa trên MDGs trong sự minh bạch và toàn diện, kết hợp thực hiện cùng các tổ chức xã hội dân sự, khu vực tư nhân trong nước, và các đối tác nước ngoài.

- Các tổ chức xã hội dân sự nên tham gia một cách tích cực trong các dự thảo chính sách phân bổ dịch vụ, kiểm tra sự thực hiện.

- Các công ty và tổ chức thuộc khu vực tư nhân nên góp phần chủ động trong việc xây dựng chính sách, các sáng kiến nhằm tạo sự minh bạch và mối quan hệ hợp tác giữa tư và công sao cho phù hợp từng vùng.

Thứ tư, Các nhà tài trợ quốc tế nhận thấy có nhiều quốc gia đang ở vị trí sẵn sàng để phân bổ nguồn vốn trên diện rộng dựa trên sự điều hành tốt và có khả năng thu hút vốn. Vì vậy, họ cần lựa chọn ra khoảng 10 quốc gia có chiến lược bền vững theo MDG có được tỉ lệ đầu tư nhanh chóng về các nguồn hỗ trợ phát triển chính thức (ODA) trong năm 2005.

Thứ năm, Vào năm 2005, các quốc gia đang phát triển nên cùng xuất phát, thiết

lập một “Nhóm hành động để dành thắng lợi nhanh chóng” (A group of Quick Win actions -The Quick Wins) để cứu giúp và hỗ trợ hàng triệu người nhằm thúc đẩy tăng trưởng. Họ cũng cần có sự nỗ lực lớn để hiểu rõ về sự phát triển của các nước trong cộng đồng toàn cầu.

- * The Quick Wins bao gồm: Sự phân bổ miễn phí trên diện rộng màn chống muỗi và các loại thuốc phòng bệnh sốt rét hiệu quả đối với tất cả trẻ em ở những vùng có sự lan truyền bệnh sốt rét đến hết năm 2007; Chấm dứt việc đóng học phí ở các trường tiểu học cơ sở và chăm sóc y tế cơ bản, được bồi hoàn với số tiền viện trợ của các nhà tài trợ khi cần thiết, ít nhất là vào năm 2006;

- * Chương trình huấn luyện trên phạm vi lớn đối với những người hoạt động vì cộng đồng nên nhắm tới việc bảo đảm rằng mỗi một cộng đồng địa phương, vào năm 2015, sẽ có được: Khả năng chuyên môn về y tế, giáo dục, nông nghiệp, dinh dưỡng, cơ sở hạ tầng, các hệ thống thủy lợi, vệ sinh và quản lý môi trường; Khả năng chuyên môn về quản lý khu vực công; Hướng dẫn để tạo sự thích ứng nhằm thúc đẩy bình đẳng giới và sự tham gia của nữ giới trong hoạt động xã hội.

Thứ sáu, Chính phủ các nước đang phát triển cần liên kết các chiến lược quốc gia với các hoạt động có tính khu vực như các quan hệ đối tác mới nhằm tạo sự phát triển đối với khu vực châu Phi và cộng đồng Carribe (và các thị trường chung), các nhóm, tổ chức khu vực cần nhận được nhiều hơn sự hỗ trợ trực tiếp của các nhà tài trợ cho những dự án khu vực. Các nhóm phát triển mang tính khu vực nên:

- Được hỗ trợ để nhận biết, lên kế hoạch và thực hiện các dự án về cơ sở hạ tầng vành đai có sự ưu tiên cao như đường xá, ga xe lửa, quản lý nước sạch; Nhận sự hỗ trợ trực tiếp của các nhà tài trợ để thực hiện các dự án đường vành đai;

Được khuyến khích để giới thiệu và thực hiện những cơ chế thống nhất chung nhằm thúc đẩy các hoạt động thực tế tốt nhất và sự quản lý hiệu quả.

Thứ bảy, Các nước có nguồn thu nhập cao nên tăng nguồn viện trợ vốn ODA từ 0,25% GDP dành cho viện trợ trong năm 2003 lên khoảng 0,44% vào năm 2006 và 0,54% năm 2015 để hỗ trợ MDGs, đặc biệt ở những nước có thu nhập thấp và cải thiện chất lượng ODA (bao gồm cả nguồn viện trợ cái có thể được cân đối, dự đoán trước được và với quy mô lớn dưới hình thức hỗ trợ ngân sách dựa trên sự bao cấp). Mỗi nhà tài trợ nên đạt tới 0,7% trước năm 2015 để hỗ trợ các mục tiêu và các ưu tiên hỗ trợ phát triển khác. Việc giảm nợ nên được thực hiện một cách rộng rãi và trên phạm vi rộng.

- ODA cần được dựa trên các yêu cầu thực tế để đạt được MDGs và sự sẵn sàng sử dụng nguồn vốn này một cách có hiệu quả ở mỗi quốc gia.

- Cơ sở để đánh giá khả năng duy trì, gánh chịu được những khoản nợ lớn của các nước phải phù hợp với thành tựu đạt được từ các mục tiêu.

- Viện trợ cần được định hướng để hỗ trợ cho chiến lược giảm nghèo dựa trên MDGs, hơn thế nữa là hỗ trợ các dự án nhằm định hướng các nhà tài trợ.

- Các nhà tài trợ nên đánh giá và thông báo sự phân bổ ODA nhằm hỗ trợ trong tính tỉ lệ các khoản đầu tư có liên quan tới thực hiện MDG trong thực tế.

- Các quốc gia có mức thu nhập trung bình cũng nên tìm kiếm những cơ hội trở thành những nhà cung cấp ODA và hỗ trợ công nghệ cho các nước có thu nhập thấp.

Thứ tám, Những nước có nguồn thu nhập cao cần mở rộng thị trường của họ cho các nước chậm phát triển có thể xuất khẩu thông qua Vòng đàm phán thương mại Doha và giúp đỡ các nước đang phát triển tăng sự cạnh tranh trong xuất khẩu thông qua các khoản đầu tư vào cơ sở hạ

tầng có liên quan tới thương mại, bao gồm: điện lưới, đường xá, cầu cảng. Nghị sự phát triển Doha nên được thực hiện

Vào năm 2005, hoàn tất một cách thành công ba đến năm chiến dịch giúp 3 triệu bệnh nhân mắc bệnh AIDS ở các nước đang phát triển đang phải chống chịu dịch bệnh HIV&AIDS hoành hành; Mở rộng chương trình bữa ăn học đường đối với tất cả trẻ em đang bị đói ở những vùng thuộc điểm nóng trên thế giới, sử dụng thực phẩm được sản xuất tại địa phương, ít nhất là vào năm 2006;

Cung cấp, bổ sung trên diện rộng nguồn dinh dưỡng cho đất bị xói mòn trên đất đai của các nông hộ nhỏ, đất trồng bị cạn kiệt dinh dưỡng trên quy mô lớn dưới hình thức phân bổ miễn phí hoặc bao cấp về phân tốt và Vòng đàm phán Doha nên được thực hiện ít nhất là trước 2006.

Thứ chín, Các nhà tài trợ quốc tế cần huy động hỗ trợ cho nghiên cứu khoa học toàn cầu và sự phát triển để tập trung cho các nhu cầu đặc biệt của người nghèo như y tế nông nghiệp, nguồn tài nguyên thiên nhiên và quản lý môi trường, năng lượng và khí hậu, ước tính cần khoảng 7 tỷ USD/năm cho tới năm 2015.

Thứ mười, Tổng Thư ký LHQ và Nhóm phát triển của LHQ cần tăng cường sự hợp tác của các thành viên LHQ, các quỹ và các chương trình hỗ trợ MDGs, ở mức toàn cầu và quốc gia. Đội quân liên quốc gia thuộc LHQ nên được tăng cường và thực hiện trong sự gắn bó với các tổ chức tài chính quốc tế để hỗ trợ thực hiện các mục tiêu; Đội quân liên quốc gia thuộc LHQ nên được huấn luyện, được tham mưu và được cung cấp tiền bạc để hỗ trợ các quốc gia đạt được MDGs; Đội quân liên quốc gia thuộc LHQ và các tổ chức tài chính quốc tế (WB, IMF, những ngân hàng phát triển khu vực) nên thực hiện gắn bó với sự hỗ trợ của các quốc gia để cải thiện chất lượng của máy móc kỹ thuật.